

Gül Ilgaz, "Kırılma Noktası" adlı sergisinde dünyanın ve şimdiye kadarki üretiminin seyrine dair notlar düşüyor. Sergi, dışarıda olup bitenin içeriye, bedene yansımalarını bir gerilim hattı üzerinde sunuyor.

Parçalı, kırılğan, dönüşen bedenler

Ilgaz; iç-dış, zihin-beden gerilimlerini kadın bedeni üzerinden anlatıyor.

28

ÖZLEM ALTUNOK

Gül Ilgaz'ın Milli Reasürans Sanat Galerisi'ndeki sergisi, salgınla birlikte yeniden, yeni anlamlar yüklenen sergilerden. Adı üstünde: "Kırılma Noktası". Ilgaz'ın hem özne hem de nesne olarak çok beslendiği kendine ve kendinden doğru yolculuğu olarak tanımlayabileceğimiz bu çalışmaları, 'kırılma noktası' anlarında yaşananların bir temsili öncelikle. Örneğin bugün sokakta da, evde de sıkıştığımız alanların beden ve zihindeki yansımaları olarak karşımıza çıkıyor bu temsil. Ya da Ilgaz'ın iç-dış, zihin-beden, içerisi-dışarı gerilimini kadın bedeni üzerinden anlattığı çalışmaları, bugün kapıları daha da kapalı olan evlerde neler yaşandığını düşündürüyor. Klostrofobiyle kapalı alanda yaşama zorunluluğu arasında salınan bir çekilme hâlini anlatıyor...

Öte yandan sergide Ilgaz'ın 20 yılı aşmış sanat pratiğinin kırılma noktalarında dönüşen, yeniden kurulan bir hat üzerinde tekrar eden motiflerin; genişleyen, biçim değiştiren araçların; kopuşlar ve tutunuşların izini sürmek de mümkün. Bunu mümkün kılan da Ilgaz'ın bu üçüncü kişisel sergisindeki yeni çalışmalarına önceki dönemlere ait işlerinden bir seçkinin görsel bir biyografi gibi eşlik etmesi. Galerinin girişinde yer alan bu 'mini retrospektif', sanatçının son dönemde ürettiği işlerin önündeki 'perde' misali açılarak izleyiciyi 'yeni sahne'ye yönlendiriyor.

lendiriyor.

KADIN KİMLİĞİ ÜZERİNE

Ilgaz'ın 2000'lerle beraber sanat pratiğinin odağına toplumsal cinsiyet rollerinin gündelik hayattaki tezahürlerini yerleştirdiğini, kadın kimliğinde vücut bulan tarihsel ve kültürel kurguları sorunsallaştırdığını biliyoruz. "Kırılma Noktası", sanatçının 2000'lerden bugüne uzanan süreciyle '90'ların ortasında daha analitik bir yaklaşımla ürettiği işleri arasındaki bağa dair de ipuçları sunuyor.

Örneğin Ilgaz'ın tuval bezine, astarına müdahale ettiği erken dönem işlerindeki malzemenin 2000'lerin ortalarında kendi/kadın kimliğini merkeze koyduğu çalışmalarında tül, perde, çarşaf olarak karşımıza çıkması; tuvalin sınırlarını zorlarken sonra evin, yüklenen kimliklerin içini dışına çıkarması gibi...

Ilgaz'ın duygusal/zihinsel parçalanmışlığı beden üzerinden görünür kıldığı yapıtlarını görüyoruz "Kırılma Noktası"nda ağırlıklı olarak. Bu parçalanmışlığı dolaysız olarak beden üzerinden anlatırken kimi zaman bedeni mekânsallaştırıyor, kimi zaman da çeşitli imgelerle bedene referans veriyor.

Örneğin perdeye kendi bedenini hayata tutunur gibi monte ettiği 2007 tarihli "Tutunmak" adlı fotoğraf çalışmasına karşılık, "Kırılma Noktası"nda bu kez hayata küsmüş, içine ka-

panmış bir figür olarak yatağı çağrıştıran bir yüzeyin üzerinde karşımıza çıkıyor beden. Beden hem konum hem duygu de-ğıştiriyor. Direncin ya da teslimiyetin kendisi oluyor. Dışarıya dönük beden, 'güvenli' ortamına çekilmiş, dışarıya kendini kapamış bir konuma taşınması, izleyiciye serginin seyrine dair de ipuçları veriyor en başından. Hem 'dışarda' olup biteni 'içerde' sağaltma, hem de kendine, iç dünyasına 'tutunarak' devam etme çabası olarak da okunabilecek bu yerleştirme, serginin iç-dış gerilimi üzerine kurulduğunun da bir göstergesi. Dışarıda/sokakta her ne oluyorsa, yankısını içeride/bedende bulan gerilim hattının merkezinde ise 'dışarı'dan etkilenen 'iç'in hayatta kalma çabası var.

BEDENİN YIKIMI

"Haberler" adlı fotoğraf yerleştirmede ise kaygı, korku, umutsuzluk gibi duyguların bedene yansımalarının tüm çıplaklığıyla aktarıldığını görüyoruz. Karnına, ayağına, sırtına, boğazına ok saplanmış çıplak bir kadın bedenini parçalar hâlinde gösteren altı büyük boyutlu fotoğraftan oluşan yerleştirmede, okların üzerinde "beylik tabancasıyla...", "ormanlık alanda...", "çocuklarının gözü önünde..." gibi haber cümlelerinden bölümler yer alıyor. Bedenin maruz kaldığı yıkımı onu mekansallaştırarak görselleştiren sanatçı, diğer yandan beden de bir bilinci olduğunu vurguluyor.

Sergide dışarıya kapalı, hatta klostrofobik atmosferdeki bir odanın duvarlarında çeşitli ev gereçlerinin farklı boyutlardaki fotoğraflarıyla ayrı bir mekân yarattığını görüyoruz Ilgaz'ın. Duvarlardaki bulaşık makinesi, radyo, çekmece, televizyon, fırın gibi ev eşyalarının fotoğraflarını tamamlayan ses enstalasyonunda bu gereçlerin seslerine ayak sesleri eşlik ediyor. Yalnızlığı, kapatılmışlığı ya da kapanmışlığı çağrıştırdığı kadar, ince bir ironiyi de barındıran bu çalışma, günümüz insanının sıkışmışlığını duru bir dille aktarıyor. Dışarıdaki istilaya karşılık, evdeki domestik gürültüyle oyalanan, içeriye hapsolmuş,

yalnızlaşmış ama aynı zamanda mücadele verebileceği bedene sığınmış bireyin hüznü hâli...

Ilgaz'ın "Kırılma Noktası"nda, otobiyografik öğeleri deşifre etmeden hikâyeleri ortaklaştırma tutumunu en iyi özetleyen çalışmalarından "Taş ve Tül" adlı mekân yerleştirmesi ise serginin ağırlık merkezinde duruyor. İplerle havada asılı duran ancak eteğindeki taşlarla yere doğru çekilen, ne yerde ne gökte, tülümüsü anıtsal bir beyaz elbiseden oluşan yerleştirme, kadın bedeni üzerinden hayatın geçiciliğine ama en çok da arada kalmaya, hiçbir yere ait olamamaya dair söz söylüyor. Kimliğin çeşitli iktidar alanları tarafından talan edilmesine karşılık bir hayalet gibi karşımıza çıkan bu anıt-nesne, hiçleşmiş/yok olmuş beden temsilini gibi.

Mekânı hem sınırlayan hem de dış dünyaya açıp kapatan pencere ve perdeleri, kadını ev içinde konumlandığı işlerinde güçlü birer imgeye dönüştüren sanatçı, bir dış mekân çalışması olan "Taş Atma" adlı video performansta ise malzeme/imege olarak taşı kullanıyor. "Taş ve Tül" adlı mekân yerleştirmesinde bedeni aşağı çeken taş, bu kez beden tarafından atılıyor.

Taşı ilk kez kullandığı 2011 tarihli "Taş" adlı çalışmasında, kendini İsviçre'de bir ormanda bulunduğu büyük kaya parçasını itmeye çalışırken fotoğraflayan sanatçıyı, "Kırılma Noktası"nda-

daki "Taş Atma" adlı videoda ise sırttan, denize doğru taş atarken görüyoruz. Ilgaz'ın, her seferinde omuzunda yeniden beliren taşı tekrar denize attığı sekanslardan oluşan bu döngüsellik rehabilitasyon edici bir etkisi var. Serginin merkezinde yer alan 'havaya çakılı' anıt-elbisenin tam karşısındaki bu çalışmanın çarpıcılığında, taş atmanın döngüsellikle birlikte bu eylemle gelen hafifleme hissini taşımasının yanı sıra, dışarı, doğaya açılmanın da payı var. Dikte edilen kimliklerden, kaygıdan, kaostan, şiddetten ve her tür tahakkümden azade bir varoluş temennisi... **MS**

Milli Reasürans Sanat Galerisi / <http://www.millireasuranssanatgalerisi.com/tr>
Bitiş tarihi: 23 Ocak 2021

▲ Ziyaretçiler, sergide dışarıya kendini kapatıp 'güvenli' ortamına çekilmiş bir bedenle karşılaşılıyor.

◀ "Taş ve Tül" adlı yerleştirme; arada kalmayı, hiçbir yere ait olmamayı işliyor.